

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/10 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ismoilov Ubaydulla Mamat o'g'li

SUYIRLITEPA YODGORLIGIDA OLIB BORILGAN ARXEOLOGIK TADQIQOTLAR

VA TOPILGAN AYRIM TANGALAR TAHLILI 11-19

Saidboboyeva Gulzora Nematjonovna

O'ZBEKISTON ELEKTR ENERGETIKA SANOATI RIVOJIDA D.P.ROZITNING O'RNI 20-24

Umarov Sardor Yakubovich

XX ASRNING OXIRI-XXI ASR BOSHIDA GERMANIYA DAVLAT MOLIYASI VA

BIRLASHTIRISHNING MOLIYAVIY OQIBATLARI..... 25-31

Eshonkulov Shaxzod Eshkuvatovich

AHOLINING LOKAL-ETNOGRAFIK GURUHLARI VA ULAR BILAN BOG'LIQ

TOPONIMLAR 32-37

Olimov Nodirbek Anvarjon o'g'li

QO'QON XONLIGI ETNIK HOLATIGA OID MA'LUMOTLAR

(“TARIXI SHOHRUXIY” ASARI MISOLIDA) 38-41

Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Daminova Mashhuraxon

DAVRIY MATBUOT VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI O'RNI..... 42-45

Ahmedov Bahodir Ismailovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIYASINING

TARIXIY BOSQICHLARI 46-55

Ravshanov Mahmud

ALISHER NAVOIYNING ASARLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN

FOYDALANISH MAHORAT: YECHIMLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUV MASALALARI..... 56-59

Asadova Ra'no Baymanovna

O'ZBEKISTON VA HINDISTON O'RTASIDAGI ILM-FAN HAMKORLIGI TARIXI

VA ZAMONAVIY BOSQICHLARI 60-64

Qurbonova Marg'uba

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TIL SIYOSATI EVOLYUTSIYASI

VA MILLIY IDENTITETNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI

(1991–2025 YILLAR TAHLILI) 65-68

Kamolova Habiba Muhammadiyevna

SOBIQ SOVET HOKIMIYATI YILLARIDA SHAHRISABZ IQTISODIY

INFRATUZILMASIDAGI ZIDDIYATLI O'ZGARISHLAR 69-74

Ergashev Umar Kuzyevich

XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGI G'UZOR BEKLIGI AHOLISI

TARIXI (HARDURI ETNOGRAFIK GURUHI MISOLIDA) 75-79

Ergashev Akhror

THE FACTORS THAT HAVE LED TO INTERNAL CRISES IN PAKISTAN,

AND THE SUBSEQUENT STRENGTHENING OF THE MILITARY'S ROLE

IN THE COUNTRY'S POLITICAL LIFE 80-88

<i>Qurbonov Abbos Shonazarovich</i> SUN'YI INTELLEKT YORDAMIDA ARXIV HUJJATLARINI TAHLIL QILISH: YANGI TARIXIY YONDASHUVLAR	89-93
<i>Esanova Nilufar</i> CHET EL INVESTITSİYALARINING O'ZBEKISTON SANOAT SIYOSATIDAGI O'RNI: XALQARO HAMKORLIK TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	94-97
<i>Askarxodjayev Yaminxon Muxammedovich</i> "MAORIF VA O'QUTG'UCHI" JURNALI "MEHNAT MAKTABI NIMA DEMAK?" MAQOLASIDA O'ZBEKISTON SSRDA AMALIY TA'LIM G'OYASINING DASTLABKI NAZARIY ASOSLARI (1925-YIL, 1-SONI MISOLIDA)	98-105
<i>Ismatova Zulfizar</i> O'ZBEK MILLIY KIYIMLARINING TAVSIFI VA TASNIFI	106-114
<i>Abdualimova Durdona Shavkat qizi</i> G'AZNAVIYLAR QUDRATINING YEMIRILISH NUQTASI.....	115-125
<i>Xadjamuratova Matlyuba Xoshimovna</i> YOSHLARNI IJTIMOYIY HIMOYA QILISH – TADQIQOTLARNING MUHIM YO'NALISHI	126-129
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> ILMIY RAHBARLIK VA INNOVATSION BOSHQARUVDA O'ZBEK AYOL OLIMALARINING ROLI	130-134
08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI	
<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA GEOLOGIYA VA YENGIL SANOAT TARMOQLARI O'RTASIDAGI INTEGRATSIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	135-142
<i>Jumaniyazov Nodirbek Odilbek o'g'li</i> MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SANOAT TARKIBIY O'ZGARISHLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	143-151
<i>Sharipova Gulchehra Farhod qizi</i> IMPROVING THE PRACTICAL MECHANISM OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT BASED ON FOREIGN EXPERIENCE: IN THE CASE OF JAPAN	152-157
<i>Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li</i> MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA MAHALLIY BOSHQARUV TIZIMLARIDA SUN'IY INTELLEKT QO'LLASH TAJRIBASI: O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	158-162
<i>Sharopov Nurmuhammad Bobirovich</i> DAVLAT SIYOSATI VA YASHIL IQTISODIYOT: SUBSIDİYALAR, SOLIQ VA RAG'BATLAR	163-166
<i>Ibragimov Nodir Nusriddinovich</i> AGRAR SEKTORNI INNOVATSION RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA EKONOMETRIK PROGNOZLASH USHLARINING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	167-174

<i>Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich</i> CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH HAJMINI OSHIRISHDA BOZOR MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	175-179
--	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Raupova Ra'no Sohibovna</i> GLOBALASHUV VA AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA IBN SINO MEROSIDAN FOYDALANISH.....	180-184
<i>Mamayusupov Umidjon Kurbanovich</i> JAMIYATNI BOSHQARISHDA ILMIY BASHORATNING METODOLOGIK VA PROGNOSTIK VAZIFALARI	185-189
<i>Ergashev Ozodbek Shavkatovich</i> YANGI DAVR G'ARB FALSAFASIDA INSON MUAMMOSI	190-194
<i>Alimova Shaxnoza Xamidovna</i> NOGIRONLIGI BO'LGAN YOSHLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI TO'LAQONLI ISHTIROKI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	195-205
<i>Tolipov Baxtiyor</i> YOSHLAR IQTISODIY FAOLLIGINING TARIXIY GENEZISI VA RIVOJLANISH OMILLARI	206-211
<i>Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich</i> AXBOROT TIZIMLARI, MAHSULOTLARI VA XIZMATLARIDAN AXBOROT BIZNESI MUHITINI YARATISH ASOSLARI.....	212-218
<i>Abdullayeva Ziyoda Nabiyevna</i> RAQAMLI JAMIYATDA AXLOQIY ISHONCHNI AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMI	219-225
<i>Yekubova Mavluda Iskandarovna</i> RAQAMLASHGAN JAMIYATDA KOMMUNIKATIV REALLIK VA KOMMUNIKATIV RATSIONALLIK	226-232
<i>Madraximov Atabek Abduraximovich</i> EKOLOGIK TARBIYA HAMDA BILIM – EKOLOGIK MADANIYAT POYDEVORI	233-238
<i>Рахматов Нуриддин Негкадамович</i> МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ В ТВОРЧЕСТВЕ ХУСЕЙНА ВОИЗА КАШИФИ	239-243
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLAR ORASIDA GIYOHVAND MODDALAR VA SPIRTLILIKLARGA QIZIQISHNING IJTIMOYIY SABAB VA OQIBATLARI	244-247
<i>Xudoykulov Azamat Beshumovich, Saidov Shomahmud Azamat o'g'li</i> INSON FALSAFASI	248-252
<i>Baratova Madina Xasanovna</i> KAMBAG'AL OILA FARZANDLARINING IJTIMOYIY FAOLLIGINI TA'MINLASH: INDIVIDUAL VA IJTIMOYIY OMILLAR	253-259
<i>Ismoilov Maxamadixon Isroilovich</i> IQTISODIY ADOLAT VA FAROVONLIK FALSAFASI: ETIK TAMOYILLAR VA IJTIMOYIY NOMUTANOSIBLIKLAR TAHLILI	260-269
<i>Obidov Asliddin Shavkatovich</i> COSMIC UNITY AND MORAL CONSCIOUSNESS: REINTERPRETING FARGHANI'S COSMOLOGY THROUGH CHITTICK'S LENS	270-274

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Kaniyazova Jupargul Orinbayevna</i> THE RETROSPECTIVE PLOT IN THE SHORT NOVELS OF CH. AITMATOV	275-280
<i>Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна</i> СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СРАВНЕНИЯ НА ЛЕКСИЧЕСКОМ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОМ И МОРФОЛОГИЧЕСКОМ УРОВНЯХ (НА МАТЕРИАЛЕ РАССКАЗОВ А. И. КУПРИНА)	281-285
<i>Sanaqulova Fayoz</i> REKLAMA MATNLARIDA METAFORA TURLARI VA YONDOSH HODISALAR	286-289
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE THEME OF EXILE AND ALIENATION IN BYRON'S POETRY	290-293
<i>Norqobilova Nigora Uralovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI OLQISH VA QARG'ISH SO'ZLARING LINGVOMADANIY SHARTLANISHI	294-298
<i>Ahmedova Fayyoz Rashidovna</i> O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM RIVOJLANISHINING INFRATUZILMAVIY, RAQAMLI VA SOTSIOMADANIY DRAYVERLARI	299-306
<i>Elmuratova Zamira Khodjamuratovna</i> SOME PECULARITIES OF ENGLISH, KARAKALPAK AND TURKMEN PROVERBS ABOUT LABOR	307-310

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Sultanova Sabohat Alisherovna</i> FURTHER DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE FOR ASSESSMENT OF REGULATORY IMPACT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AS AN ELEMENT OF "SMART REGULATION"	311-317
<i>Qushboqov Shohrux Xasan o'g'li</i> JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARINING TURLARI VA ULARNING FUQAROLIK-HUQUQIY MAQOMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI BORASIDA AYRIM MULOHAZALAR	318-328
<i>Egamberdiyev Vohidjon Otabekovich</i> JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARIDAN OZOD ETILGAN SHAXSLARNI IJTIMOY REABILITATSIYA QILISH VA MOSLASHTIRISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH	329-339
<i>Xushvaqtov O'tkir Temirovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILADIGAN JINOYATLAR PROFILAKTIKASI BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIK NORMALARI TAHLILI	340-346
<i>Leonid Khvan Borisovich, Zilola Gulimova</i> THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION	347-353
<i>Normatova Shirin Abdulnabiyevna</i> XOTIN-QIZLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKKA QARSHI KURASH BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIKDAGI BO'SHLIQLAR TAHLILI	354-362

<i>Каюмова Асая Султномуродовна</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ РЕФОРМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	363-368
<i>Abdullayeva Sabohat Asatullo qizi</i> KRIPTOAKTIVLARGA OID JINOYATLAR VA XALQARO HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ...	369-377
<i>Imomniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> VIRTUAL MULKNING HUQUQIY REJIMI: SUI GENERIS YONDASHUV	378-392
<i>Amonov Zavqiddin</i> ISLOM HUQUQIDA MULKIY HUQUQLAR PARADIGMASI	393-400
<i>Saidmuradov Najmiddin Nabijonovich</i> YUQORI INSTANSIYA SUDLARIDA PROKUROR ISHTIROKINING JINOYAT-PROTSESSUAL JIHATLARI	401-405
<i>Makhmudjanova Mokhirakhon</i> ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN ENSURING GENDER EQUALITY	406-411
<i>Нормуродова Азиза Азимжон кизи</i> СЕКСУАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИЗОБРАЖЕНИЙ: ПОНЯТИЕ, ФОРМЫ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ	412-418

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Utkirov Nusrat</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA HARAKAT SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA MUAMMOLI- MODULLI YONDASHUVLAR	419-424
<i>Jamolova Shahlo Qobilovna</i> BO'LAJAK FIZIKA FANI O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI DASTURIY TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANIB RIVOJLANTIRISH METODIKASI ("REAL GAZLAR. MOLEKULALARARO O'ZARO TA'SIR. REAL GAZLAR. VAN-DER-VAALS TENGLAMASI" MAVZU MISOLIDA)	425-428
<i>Rasulova Moxidil</i> TIBBIYOT TA'LIMI TIZIMIDA FUNDAMENTAL FANLARNI O'ZLASHTIRISHDA TALABALAR BILIMINI BAHOLASHNING ASOSIY SABABLARI VA DIDAKTIK IMKONIYATLARI	429-438
<i>Ismailov Oybek Abdurasulovich</i> ANESTEZIOLOGIYA FANINI O'QITISHDA ENTRUSTABLE PROFESSIONAL ACTIVITIES (EPA) TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANIB TALABALARGA MALAKAVIY TA'LIM BERISH	439-445
<i>Davlatova Nilufar Vosiljonovna</i> BO'LAJAK IQTISODCHI MUTAXASSISLARNING KREATIV IQTISODIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHDA PROBLEMALI VA LOYIHALI O'QITISH TEXNOLOGIYALARI	446-449

Received: 20 October 2025
Accepted: 15 November 2025
Published: 30 November 2025

Article / Original Paper

ORGANIZATION OF SOCIAL REHABILITATION AND ADAPTATION ACTIVITIES OF PERSONS RELEASED FROM PENALTIES

Egamberdiev Vohidjon Otabekovich

Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan
Senior Lecturer, Department of Crime Prevention, Lieutenant Colonel

Abstract. This article analyzes the concept of social rehabilitation and adaptation of persons released from prison, analyzes the organizational activities of the activity. Also, the existing problems in the activity of social rehabilitation and adaptation of this category of persons are studied, and suggestions and recommendations for their solution are given.

Keywords: execution of punishment, person, offense, social, rehabilitation, adaptation, prevention, activity, organization, measures, regulatory legal acts.

JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARIDAN OZOD ETILGAN SHAXSLARNI IJTIMOIY REABILITATSIYA QILISH VA MOSLASHTIRISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH

Egamberdiyev Vohidjon Otabekovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi
Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi, podpolkovnik
E-mail: info@akadmvd.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish tushunchasi faoliyatning tashkil etishga doir faoliyati tahlil qilingan. Shuningdek, ushbu toifadagi shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyatida mavjud muammolar o'rganilib, ularning yechimiga oid taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: jazoni ijro etish, shaxs, huquqbuzarlik, ijtimoiy, reabilitatsiya, moslashish, profilaktika, faoliyati, tashkil etish, chora-tadbirlar, normativ-huquqiy hujjatlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI10Y2025N53>

Kirish. Bugungi kunda sud-huquq islohotlari natijasida jinoyat qonunchiligi normalari yanada liberallashtirilmoqda. Xususan, olib borilayotgan gumanistik siyosatning amaliy tasdig'i sifatida adashib nomaqbul yo'lga kirgan, ammo kech bo'lsa-da o'z qilmishi xatoligini anglab yetib, chin ko'ngildan pushaymon bo'lgan va tuzalish yo'lga qat'iy o'tgan mahkumlarning sog'lom hayotga qaytishiga imkon berish va ularni qo'llab-quvvatlash maqsadida Davlatimiz rahbari tomonidan "afv etish" mexanizmining yo'lga qo'yilgani hamda izchil davom ettirilayotganligini xalqimizga xos bag'rikenglik, insonparvarlik, kechirimlilik va olijanoblikning yaqqol namunasi sifatida e'tirof etish o'rindir.

Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni quyidagicha guruhlariga ajratish mumkin:

- jazoni to'liq o'tab bo'lgandan so'ng ozodlikka chiqqan shaxslar;

- jazoni yengilrog'i bilan almashtirilgan shaxslar;
- jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilingan shaxslar;
- oqlangan (Reabilitatsiya qilingan) shaxslardir.

So'nggi yillarda respublikamizda jazoni yengilrog'i bilan almashtirish va muddatidan ilgari shartli ozod qilish kabi choralarning qo'llanilish salmog'i oshib borayotganligini ko'rishimiz mumkin. Bir qarashda, kishida jazo qo'llash siyosati yengillashtirilyapti va bu holat inson huquqlarining ta'minlanishiga olib keladi, degan tushunchani yuzaga keltirishi mumkin. Bu qisman to'g'ri. Biroq, masalaga boshqa rakursdan qaraydigan bo'lsak, jazoning yengillashtirilishi jazodan ko'zlangan maqsadga qay darajada erishilmoqda, degan haqli savolni yuzaga keltiradi. Zero, jinoyat sodir etgan shaxs qilmishidan xulosa chiqarib, uning oqibatlarini tushunib, anglab yetmoqdami?

Xususan, Jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilingan va jazo yengilrog'i bilan almashtirilgan shaxslar tuzalish yo'liga o'tmasdan va sodir qilgan jinoyatidan tegishli xulosa chiqarmasdan qayta jinoyat sodir etmoqda.

Xususan, 2017–2024 yillarda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli farmonlari bilan jami 7128 nafar mahkum afv etilib, ularning 219 nafarini chet el fuqarolari hamda 377 nafarini ayollar tashkil etgan[1]. Afv etilgan shaxslarni oilasi va yaqinlari bag'riga qaytarish, ijtimoiy hayotga moslashib, foydali mehnat bilan shug'ullanishlari, sog'lom turmush tarzini yo'lga qo'yib, jamiyatda munosib o'rin topishlari uchun ularga ko'mak berish bo'yicha mas'ul vazirlik va idoralar tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish, ularga yordam berish va nazorat qilishni ta'minlash bo'yicha bevosita tartibga soluvchi huquqiy jihatdan mustahkamlashga xizmat qilayotgan O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (14.05.2014) Qonuni bo'lib, qonunga asosan huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati mazmuni va ko'lamiga ko'ra boshqa faoliyat yo'nalishlariga nisbatan kengroq hisoblanadi.

Muhokama. Huquqbuzarliklar profilaktikasi huquq-tartibotni saqlash hamda mustahkamlash, huquqbuzarliklarni aniqlash, ularga barham berish, shuningdek huquqbuzarliklarning sabablari va sodir etilishiga imkon beruvchi shart-sharoitlarni aniqlash, bartaraf etish maqsadida qo'llanadigan huquqbuzarliklar umumiy, maxsus, yakka tartibdagi va viktimologik profilaktikasining huquqiy, ijtimoiy, tashkiliy va boshqa chora-tadbirlari tizimidir[2].

Professor I.Ismailov ta'kidlaganidek, huquqbuzarliklar profilaktikasining afzalliklari: *birinchidan*, salbiy hodisalarning ildizi va manbalari, sabab va shart-sharoitlarini aniqlash hamda bartaraf etishga qaratilgani; *ikkinchidan*, qonun bilan qo'riqlanadigan ijtimoiy munosabatlarga katta zarar yetkazishi mumkin bo'lgan voqea-hodisalar zanjiriga dastlabki ta'sirni ko'rsatishi; *uchinchidan*, kriminogen omillarga ular endigina paydo bo'layotgan va hali mustahkam ildiz otmagan vaqtda, kamroq kuch va xarajat sarf etgan holda ta'sir qilish, bartaraf etish va kuchsizlantirish imkoniga egaligi; *to'rtinchidan*, huquq-tartibotni ta'minlash tizimida boshqa yo'nalishlarga nisbatan insonparvarligi; *beshinchidan*, iqtisodiy, siyosiy, madaniy, ma'naviy, huquqiy va boshqa chora-tadbirlarni kompleks qo'llash imkoniga egaligi; *oltinchidan*, oshkoralik, keng jamoatchilikning ishtiroki, ommaning fikriga tayanish prinsiplariga asoslangan holda amalga oshirilishida namoyon bo'ladi[3].

Shuningdek, O.A.Martinenko ta'kidlaganidek, huquq-tartibotni ta'minlash borgan sari profilaktik xususiyat kasb etib borayotgani[4] huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatining mavqeyi oshishiga xizmat qilmoqda. Huquqshunos olim J.S. Muxtorov o'z tadqiqotlarida jamiyatda uchraydigan huquqbuzarliklar xususiyatlari va ular profilaktikasining huquqiy asoslari mazmunidan kelib chiqib, huquqbuzarliklar profilaktikasiga doir faoliyatini quyidagi yetti yo'nalishga ajratadi: *birinchidan*, nosog'lom oilalar, farzand tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi ota-onalar yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslar o'rtasidagi; *ikkinchidan*, voyaga yetmaganlar o'rtasidagi; *uchinchidan*, ilgari sudlanganlar o'rtasidagi; *to'rtinchidan*, diniy-ekstremizm bilan bog'liq; *beshinchidan*, axloq-odob doirasidagi huquqbuzarliklar profilaktikasi; *oltinchidan*, aholining huquqiy bilimini oshirish, ongi va madaniyatini yuksaltirish; *yettinchidan*, huquqbuzarliklar, shu jumladan jinoyatlarning oldini olish[5] deb ta'kidlagan.

O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (2014) Qonunining qabul qilinishi huquqbuzarliklar profilaktikasining turlari va chora-tadbirlari tizimi aniq belgilab berildi.

Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatida asosiy o'rinni *huquqbuzarliklarning yakka tartibdagi profilaktikasi* egallaydi. O'zbekiston Respublikasi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonuniga muvofiq, bu faoliyat g'ayriijtimoiy xulq-atvorli, huquqbuzarliklar sodir etishga moyil bo'lgan, huquqbuzarliklar sodir etgan shaxslarni aniqlash, ularning hisobini yuritish, ularga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish va moslashtirishga qaratilgan chora-tadbirlarni qamrab oladi.

Xususan, Ichki ishlar organlari tomonidan kundalik ish faoliyatida keng qo'llaniladigan profilaktik suhbat, rasmiy ogohlantirish, huquqbuzarliklarning sabablari va sodir etilishiga imkon berayotgan shart-sharoitlar to'g'risida xabardor qilish, ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va ijtimoiy moslashtirish, profilaktik hisobga olish, majburiy davolanishga yuborish va ma'muriy nazorat[6] kiradi.

Ichki ishlar organlarining jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyati maqsadiga ko'ra huquqbuzarliklarning yakka tartibdagi profilaktikasining chora-tadbirlaridan biri bo'lsada, mazmun-mohiyati, o'ziga xos jihatlari bilan alohida ajralib turadi.

Professor M.Ziyodullayev ta'kidlaganidek, yuridik adabiyotlar, qonun hujjatlari va boshqaruvni tashkil etish amaliyotining tahlili shuni ko'rsatadiki, har qanday sohada faoliyat yurituvchi organ, muassasa yoki jamoatchilik tuzilmasining oldiga qo'yilgan maqsadiga erishishi va zimmasidagi vazifalarini samarali amalga oshirishi, qolaversa, qonun va axloq normalari talablariga qat'iy amal qilishini ta'minlash uchun ular faoliyatining prinsiplari belgilab beriladi. Prinsiplar subyektning faoliyatini tashkil etishdagi funksiyalar, huquq va majburiyatlarini belgilashga asos bo'lib xizmat qiladi[7].

Boshqaruv nazariyasida "prinsip", "faoliyat yo'nalishi", "vazifa" kabi kategoriyalar qatorida "funksiya" tushunchasi ham qo'llaniladi. Yuridik adabiyotlarda "funksiya" — davlat va huquqning ijtimoiy rolini tavsiflovchi tushuncha sifatida bayon etiladi[8]. Bevosita Ichki ishlar organlarining funksiyalari haqida so'z borganda rus olimi N.N. Jilskiy ularni "o'zining mohiyati va ijtimoiy-huquqiy ahamiyatini aks ettiruvchi ichki xususiyatlar va prinsipial belgilarga ega bo'lgan Ichki ishlar organlari faoliyat yo'nalishlari" [9] deb tavsiflaydi.

Mamlakatimizda so'nggi yillarda sud-huquq tizimida olib borilayotgan islohotlar jarayonidagi huquq ijodkorligi va uni qo'llash amaliyotida Ichki ishlar organlari yoki muayyan sohaviy xizmatning funksiyalari sifatida ular vazifalarining ijrosini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlar belgilanishi ko'zga tashlanmoqda[10]. Bu esa "funksiya" tushunchasini ikki xil: keng ma'noda-faoliyatning alohida yo'nalishi sifatida, tor ma'noda-vazifalar ijrosiga qaratilgan chora-tadbirlar sifatida tushunishni taqozo etadi.

Shuningdek, Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyatini tartibga soluvchi qonunlar va ularni qo'llash amaliyoti tahliliga asoslanib, normativ-huquqiy hujjatlarda Ichki ishlar organlari jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyati quyidagi prinsiplarga asoslanishini aniq belgilash maqsadga muvofiqdir: qonuniylik; fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etish va ularni hurmat qilish; insonparvarlik; ta'sir ko'rsatish chora-tadbirlarini farqlash va yakka tartibda yondashish; hamkorlikda teng huquqlilik, o'zaro hurmat, manfaatlarining inobatga olinishi va mas'uliyat; ochiqlik va shaffoflik.

Shu sababli qonun hujjatlari va ularni qo'llash amaliyoti talablaridan kelib chiqqan holda Ichki ishlar organlari o'ziga yuklatilgan vazifalarni bajarish bo'yicha amalga oshirishi lozim bo'lgan funksiyalarning muayyan normativ-huquqiy hujjat bilan aniq belgilab berilgan.

Natija. Tahliliy ma'lumotlarga ko'ra Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslar 2020-yil 34782 nafar, 2021-yil 34735 nafar, 2022-yil 40107 nafar, 2023-yil 43777 nafar, 2024-yil 48358 nafar[11]ni tashkil etadi.

Ushbu shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyatini bevosita amalga oshiradigan subyektlar zimmasidagi asosiy vazifalar ko'lamini, ularni belgilovchi va amalga oshirishni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qilgan holda ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyatini bevosita amalga oshiradigan subyektlarni quyidagi sohaviy xizmatga ajratish maqsadga muvofiqdir: 1. jazoni ijro etish muassasasi xodimlari; 2. profilaktika inspektorlari; 3. probatsiya xodimlari; 4. xotin-qizlar masalari bo'yicha inspektorlari; 5. voyaga yetmagan va yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklar profilaktikasini tashkil etish guruhi inspektorlari; 6. migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xodimlari.

Jazoni ijro etish muassasasi xodimlarining jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyati.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlarining faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini, fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlashda ularning mas'uliyatini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5005-sonli (10.04.2017) farmoniga[12] muvofiq, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlarining ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lgan jazolarni ijro etish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3200-son (11.08.2017) qarori[13] qabul qilindi. Qarorga asosan ichki ishlar organlarining ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lgan jazolarni ijro etish sohasidagi faoliyatini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlarini amalga oshirish Ichki ishlar vazirligining eng muhim vazifasi deb etib belgilandi.

Amalga oshirilayotgan islohotlarning davomi sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jinoyat-ijroiya qonunchiligini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari

to'g'risida"gi PQ-4006-son (07.11.2018) qarori qabul qilindi[14]. Qaror bilan mahkumlar huquqlariga so'zsiz rioya etilishini, ularning sha'ni va qadr-qimmati hurmat qilinishini ta'minlash, ularning ongida qonunga itoatkor xulq-atvorni, insonga, mehnatga, ijtimoiy turmush qoidalari va an'analariga hurmat munosabatini shakllantirish, birinchi navbatda, voyaga yetmaganlar va yoshlarning ta'lim olishi, kasbiy tayyorgarligini tashkil etish hamda bandligini ta'minlash, ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lmagan jazolarni ijro etish mexanizmlarini tubdan qayta ko'rib chiqish, shartli hukm qilingan va jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilingan shaxslarning xulq-atvori ustidan nazorat samaradorligini oshirish, jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy moslashtirishda fuqarolik jamiyati institutlari bilan uzviy hamkorligini ta'minlash faoliyatini amalga oshirishda muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qildi.

Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy moslashuv jarayoniga ko'pgina holatlarda ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni ijro etish samaradorligi; mahkumlarni ozodlikka chiqishga ma'naviy-ruhiy va tashkiliy jihatdan tayyorlash; mahkumlarning jazodan ozod qilinganidan keyin yangi ijtimoiy holatlarni ongli ravishda o'zlashtirishi; ijtimoiy foydali aloqalarni tiklash, fuqaroning huquqiy holati katta ahamiyatga ega hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq jazolarni ijro etish muassasalarining faoliyati samaradorligini ta'minlash bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi 128-son (2020) qarori[15] qabul qilindi. Qaror bilan "Ozodlikdan mahrum etish turidagi jazoni ijro etish muassasalari to'g'risida NIZOM tasdiqlandi.

Ushbu nizomga asosan jazoni ijro etish muassasalarining asosiy vazifalari va funksiyalarini belgilandi. Yuklangan vazifalardan kelib chiqqan holda jazoni ijro etish muassasalari mahkumlarni tarbiyalash, ular tomonidan huquqbuzarliklar sodir etilishining oldini olish, shuningdek, ularga ozod etilganidan so'ng ijtimoiy moslashuvi uchun ko'maklashish faoliyatini tashkil etish sohasida vazifalar yuklandi.

Tahliliy ma'lumotlarga ko'ra 2020-yil 713 nafar, 2021-yil 803 nafar, 2022-yil 845 nafar, 2023-yil 854 nafar, 2024-yilda 780 nafar shaxslar[16]ga Jazoni ijro etish muassasalari tashabbusi bilan ma'muriy nazorat o'rnatilishi yuzasidan, JIB sudga tegishli taqdimnomalarni kiritib JIB sudi tomonidan ma'muriy nazorat o'rnatilgan.

Jazoni ijro etish muassasasida ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tagan shaxsni jazoni ijro etish muassasasidan tashqarida normal hayotga qaytarish uchun kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Ushbu chora-tadbirlar majmui ijtimoiy rehabilitatsiya va moslashuv deb tushuniladi.

Xususan, ozodlikda yashashga tayyorgarlik ko'rayotgan, ammo hali jazoni o'tayotgan shaxslarni ijtimoiy moslashtirish chora-tadbirlari majmui penitensiar moslashtirish deb ataladi. Penitensiardan keyingi va penitensiar darajadagi ijtimoiy moslashuv shakli, funksiyalari va shunga mos ravishda huquqiy tartibga solinishi bilan bir-biridan farq qilishi kerak. Biroq, afsuski, hozirgacha normativ-huquqiy hujjatlarda mahkumlarni ijtimoiy hayotga moslashish shakllarini me'yoriy darajada mustahkamlab qo'ymagan. Uzoq vaqt davomida davlat qaramog'ida bo'lib, noqulay vaziyatga tushib qolgan shaxs, uning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda, ijtimoiy moslashuv davrida vakolatli organlardan tegishli yordam olmaganligi sababli, yana jinoyat va huquqbuzarlik sodir etishi mumkin.

Nazarimizda, ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirishni ikki davrga bo'lish mumkin:

a) Jazoni ijro etish muassasasi tashqarisidagi hayotga psixologik, axloqiy va huquqiy jihatdan tayyorlash;

b) ijtimoiy rol va xulq-atvorni aniqlash, jamiyat qadriyatlari va talablarini idrok etishni o'z ichiga olgan jamiyatda yashash sharoitlariga moslashishdir.

Jazoni ijro etish muassasasida jazo o'tayotgan shaxslarda qonunga itoatkorlik, jamiyatda yurish-turish qoidalariga hurmat munosabatini shakllantirishda ularga ta'lim olish va kasb-hunar o'rganishga ko'maklashish muhim omil hisoblanadi.

Tahliliy ma'lumotlarga ko'ra Jazoni ijro etish muassasalarida umumta'lim maktabi va kasb-hunar markazlarida o'qitilib, mutaxassislik bo'yicha sertifikatlar olgan mahkumlar 2020-yilda 820 nafar, 2021-yilda 2417 nafar, 2022-yilda 3865 nafar, 2023-yilda 6729 nafar, 2024-yilda 10639 nafar[17]ni tashkil etgan.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, Jazoni ijro etish muassasasida mahkumni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish jarayonini takomillashtirish va uning samaradorligini oshirish mahkum shaxslarning ozodlikka chiqqanlaridan so'ng takroran jinoyat sodir etishlarining oldini oladi, jamiyatda jinoyatchilikning kamayishiga olib keladi. Mahkum shaxslarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirishda samaradorlikka erishish jazoni ijro etish muassasalari xodimlarining, ayniqsa, tarbiyachilarning pedagogik-psixologik tayyorgarliklari bilan uzviy bog'liqdir.

Jinoyat-ijroiya tizimidagi xodimlarning pedagogik-psixologik tayyorgarligini tadqiq etgan A.G.Chirikov[18] o'z tadqiqotlari davomida jazoni ijro etish muassasasida bevosita mahkumlar bilan ishlaydigan xodimlarda o'zlarining pedagogik-psixologik kompetentliklarining darajasi pastligidan tashvishlanish mavjudligini aniqlagan.

Xususan, psixolog B.N.Sirliyev jazoni ijro etish tizimi xodimlarining psixologik tayyorgarligini to'rt guruhga kiruvchi tarkibiy qismlarini ko'rsatib bergan. *Birinchi* guruhga xodimning kasbiy psixologik mo'ljallari va his-tuyg'ularini; *ikkinchi* guruhga xodimning kasbiy harakatlarni bajarishga psixologik jihatdan tayyorgarligini; *uchinchi* guruhga xodimning yuqori darajada rivojlangan kasbiy kuzatuvchanligi, sezgi, xotira, tasavvur jarayonlarini; *to'rtinchi* guruhga xodimning mahkum shaxslar bilan ishlash jarayonida vujudga kelgan murakkab vaziyatlarda ham xotirjamlikni saqlashi, his-tuyg'ularining barqarorligini kiritgan.

Yuqoridagilarni tahlil qilgan holda Jazoni ijro etish muassasasida mahkumlarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish ishlari muassasaning pedagogik jamoasi, shuningdek, jazoni ijro etish muassasasining barcha xodimlari tomonidan amalga oshiriladi. Shu sababli jazoni ijro etish muassasasi xodimlari alohida tayyorgarlikka ega bo'lishlari lozim.

Profilaktika inspektorlarining jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish faoliyati.

O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (14.05.2014) Qonuni[19]ning qabul qilinishi huquqbuzarliklar profilaktikasining turlari va chora-tadbirlari tizimi aniq belgilab berildi. Profilaktika inspektorlari tomonidan jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirishda huquqbuzarliklar yakka tartibdagi profilaktikasini samarali amalga oshirishi ko'p jihatdan mazkur chora-tadbirlarni qonun talablariga muvofiq, bir-biridan farqlab, tizimli va har biriga alohida yondashgan holda qo'llashiga bog'liq.

Profilaktika (katta) inspektorlari tomonidan profilaktik suhbat jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi ya'ni shaxsni jamiyatda qabul qilingan xulq-atvor normalari va qoidalariga rioya etishga ishontirish, g'ayriijtimoiy xulq atvorning ijtimoiy va huquqiy oqibatlarini hamda qayta jinoyat va huquqbuzarliklar sodir etilgani uchun qonunda belgilangan javobgarlikni tushuntirishdan iborat bo'lib, suhbat davomida shaxsning o'ziga xos jihatlari, turmush tarzi va ijtimoiy-maishiy yashash sharoitlari, g'ayriijtimoiy xulq-atvori yoki sodir etilgan jinoyat va huquqbuzarliklarning sabablari va shart-sharoitlari aniqlanadi.

Shuningdek, profilaktik suhbatni qo'llashda hamma vaqt shaxsning jamiyatdagi yurish-turishida kriminogen imkoniyatning mavjudligini aniqlash hamda uning o'zi buni anglab yetishiga erishish muhim hisoblanadi[20]. Bu boradagi xorijiy tajribaga asoslanib, profilaktik suhbatni o'tkazish joyi, vaqti va davomiyligi uni qo'llayotgan subyekt tomonidan belgilanishi hamda uning taxminan bir soat davom etishi, bu jarayonda ko'rgazmali vosita va videotasvirlardan foydalanilishi tavsiya etiladi[21].

Xususan, o'tkazilgan profilaktik suhbat ijobiy natija bermagan va shaxs g'ayriijtimoiy yoki huquqbuzarlik sodir etishga moyil xulq-atvorni davom ettirgan hollarda, unga nisbatan rasmiy ogohlantirish qo'llaniladi.

Profilaktik suhbatdan farqli o'laroq, rasmiy ogohlantirishda shaxsga uning g'ayriijtimoiy xulq-atvorni davom ettirishiga yo'l qo'yib bo'lmasligi yozma ravishda tushuntirilib, uni huquqbuzarlik sodir etganlik uchun javobgarlik haqida ogohlantiriladi. Rasmiy ogohlantirish shaxsga imzo qo'ydirib e'lon qilinadi, u imzo qo'yishdan bosh tortgan taqdirda esa, rasmiy ogohlantirishga bu haqda yozib qo'yiladi.

Fikrimizcha, rasmiy ogohlantirish qonun hujjatlari bilan amaliyotga joriy etilgan bo'lsada, shaxs rasmiy ogohlantirilganidan so'ng unga rioya etmaslik va g'ayriijtimoiy xulq-atvorni yoki huquqbuzarlikni davom ettirganlik uchun huquqiy oqibat belgilanmaganligi sababli, amaliyotda uning ta'sirchanligi past bo'lib qolmoqda. Faqat ma'muriy nazorat o'rnatilgan shaxslarga nisbatan qo'llanilmoqda. Bu esa rasmiy ogohlantirishga u qo'llanilgan shaxs tomonidan jiddiy qaralmasligiga, uning talablari buzilishiga va o'z navbatida, uni qo'llashni e'tibordan chetda qoldirishiga olib kelmoqda[22].

Profilaktik hisobga olish O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi qonunning 35-moddasida nazarda tutilgan shaxslarga nisbatan ularning tuzalishi va takroran huquqbuzarlik sodir etishining oldini olish maqsadida II Olari tomonidan amalga oshiriladigan profilaktika tadbirlari majmuidir[23].

Xususan qonunning 35-moddasiga asosan profilaktik hisobga olish quyidagi shaxslarga nisbatan yuritiladi:

- ilgari sudlanganlarga ular jinoiy jazoni o'taganidan so'ng, o'ziga nisbatan ma'muriy nazorat o'rnatilgan shaxslar bundan mustasno;

- o'ziga nisbatan sudning jazo tayinlanmagan ayblov hukmi qonuniy kuchga kirgan shaxslarga;

- O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksining 84-moddasiga muvofiq aybdorlik to'g'risidagi masala hal qilinmasdan turib o'ziga nisbatan jinoyat ishi tugatilgan yoxud reabilitatsiya qilmaydigan asoslar bo'yicha jinoyat ishini qo'zg'atishni rad etish to'g'risidagi qaror chiqarilgan shaxslarga;

- o'ziga nisbatan qamoqqa olish bilan bog'liq bo'lmagan ehtiyot chorasi tanlangan jinoyat sodir etishda ayblanuvchilarga;

- O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 40, 41, 45, 47, 52, 56, 58, 61, 106, 131, 165¹, 183, 184, 184¹, 184², 184³, 187, 188, 188¹, 189, 189¹, 190, 191, 201, 202, 202¹, 240, 241-moddalarida nazarda tutilgan ma'muriy huquqbuzarliklarni sodir etganlarga;

- ixtisoslashtirilgan o'quv-tarbiya muassasalaridan qaytganlarga.

Tahliliy ma'lumotlarga asosan Jazoni ijro etish muassasasidan jazoni to'liq o'tab bo'lgandan so'ng ozod etilgan 2020-yil 2501 nafar, 2021-yilda 1933 nafar, 2022-yilda 1698 nafar, 2023-yilda 1609 nafar, 2024-yilda 1578 nafar[24]ni tashkil etadi.

Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilganligi to'g'risidagi ma'lumotnoma shaxsni profilaktik hisobga olish asosi hisoblanib ushbu shaxslar yashash joyiga kelgan kundan e'tiboran 3 kun ichida profilaktik hisobga olinishi ammo ma'muriy nazorat o'rnatilgan shaxslar bundan mustasnoligi belgilangan.

Tahliliy ma'lumotlarga asosan Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni profilaktik hisobga olingan shaxslar ko'rsatgichlarini tahlil qilganimizda 2020-yilda 8779 nafar, 2021-yilda 6920 nafar, 2022-yilda 9213 nafar, 2023-yilda 9650 nafar, 2024-yilda 13535 nafarni[25] tashkil etgan.

Xususan, profilaktika (katta) inspektorlar tomonidan profilaktik hisobga olingan shaxslar bilan individual profilaktik ishlarni olib borilishiga qaramay ular tomonidan 2023-yilda 750 ta, 2024-yilda 752 ta jinoyat sodir etilganligi ko'rishimiz mumkin.

O'tkazilgan anketa so'rov natijalariga ko'ra respondentlarni 71% amaliyotda Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarga nisbatan yuritilayotgan profilaktik hisob ishlari shaxslarni jamiyatga moslashib ketishi ular tomonidan takroran jinoyatlarni sodir etilishini oldini olishda ijobiy natija bermayotganligini ta'kidlangan.

Nazarimizda, profilaktika (katta) inspektori profilaktik hisobda turgan shaxslar bilan yakka tartibda individual ishlashning samaradorligini oshirishda quyidagilarga amal qilishi kerak:

a) shaxs bilan yaqindan psixologik aloqa o'rnatishi; b) uning muammolariga jiddiy e'tibor berishi va oilasi hamda sog'lig'i haqida so'rashi; v) yashash joyining shart-sharoitlarini o'rganishi; g) uning bandlikka va kasbiy faoliyatiga qiziqish so'rashi; d) sodir yetgan ma'muriy va jinoiy qilmishlari shaxs, jamiyat va davlatga nisbatan salbiy holatlarni keltirib chiqarishini tushuntirishi; k) mamlakatda olib borilayotgan islohotlar yuzasidan unga vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'usini uyg'otishi kelgusida yakka tartibdagi profilaktik chora-tadbirlarning natijadorligini oshirishga sabab bo'ladi. Yakka tartibdagi profilaktik chora-tadbirlarini o'tkazishdan asosiy maqsad ham shaxsni tuzalish yo'liga kiritish hisoblanadi.

Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslarni ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish yakka tartibdagi profilaktikaning eng insonparvar chora-tadbirlaridir. Chunki uni qo'llashda belgilangan toifa shaxslarga huquqiy, ijtimoiy, psixologik, tibbiy, pedagogik va boshqa turdagi yordam ko'rsatish hamda ushbu jarayonda ularga jamiyatda qabul qilingan xulq-atvor normalari va qoidalarini singdirish ko'zda tutiladi.

Xususan, profilaktika (katta) inspektorlari Mahalla huquq tartibot maskaniga jalb etilgan xodimlar bu borada xizmat hududida jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilib, ish va yashash joyi noaniq bo'lganlarni shaxsini aniqlash, ijtimoiy foydali mehnat bilan

shug'ullanmayotgan va mehnatga layoqatli sog'lom fuqarolarni ish bilan ta'minlash, doimiy yashash joyi bo'lmagan va qarovsiz qolgan qariyalarni saxovat uylariga, nogironlarni muruvvat uylariga joylashtirishga ko'maklashish hamda ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashtirish jarayonida shaxslarga huquqiy, tibbiy, kasbiy va ijtimoiy jihatdan tiklanishda yordam beradi.

Shu o'rinda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'linmalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2896-son (18.04.2017) qarorida Tayanch punktlari va profilaktika inspektorlari faoliyatini tashkil etish hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-27-son (29.11.2021) farmoni[26] qabul qilindi. Jumladan: jamoat xavfsizligini ta'minlash yo'nalishidagi ishlarni "Xalq manfaatlariga xizmat qilish" tamoyili asosida tashkil etishning mutlaqo yangi mexanizm va tartiblari joriy etilib, profilaktika inspektorlarining zimmasiga yuklatilgan vazifalari belgilandi.

Ushbu islohotlar natijasida huquqbuzarliklardan jabrlanganlar; g'ayriijtimoiy xulq-atvorga ega; huquqbuzarlik sodir etishga moyil; jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslar shuningdek huquqbuzarlik sodir etgan shaxslarning ijtimoiy rehabilitatsiya qilish va moslashuvini ta'minlashda asosiy vazifalarini belgilab berilishi muhim ahamiyat kasb etdi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Obod va xavfsiz mahalla" tamoyili asosida mahallalarda ijtimoiy profilaktika tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 801-son (30.11.2024) qarori[27] qabul qilindi. Qaror bilan "Obod va xavfsiz mahalla" tamoyili asosida mahallalarda ijtimoiy profilaktika tadbirlarini amalga oshirish tartibi to'g'risida NIZOM tasdiqlandi.

Ijtimoiy profilaktika tadbirlari quyidagi shaxslarga nisbatan amalga oshiriladi:

a) *huquqbuzarlik sodir etish ehtimoli bo'lgan shaxslar:* band bo'lmagan yoki doimiy daromad manbaiga ega bo'lmagan ishsiz shaxslar; spirtli ichimliklar, giyohvandlik vositalari, psixotrop yoki inson aql-irodasiga ta'sir etuvchi boshqa moddalarga qaram bo'lib qolgan shaxslar; qimor va tavakkalchilikka asoslangan boshqa o'yinlarga ruju qo'ygan shaxslar; g'ayriijtimoiy xulq-atvorli shaxslar; qarovsiz va nazoratsiz qolgan voyaga yetmaganlar; ishsiz yoshlar va maktab bitiruvchilari; davlat ko'magiga muhtoj "og'ir" toifadagi yoshlar; huquqbuzarlik sodir etishga moyilligi bo'lgan yoshlar; ajrim yoqasiga kelib qolgan va nizoli oilalar; yordamga muhtoj bo'lgan va og'ir ijtimoiy ahvolga tushib qolgan xotin-qizlar; muntazam tazyiq va zo'ravonlikka uchrab kelayotgan xotin-qizlar; jazoni ijro etish muassasalaridan qaytgan va profilaktik hisobda turgan shaxslar; og'ir ahvolga tushib qolgan va og'ir ahvolga tushib qolish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar; tadbirkorlik faoliyatini boshlamochi bo'lgan shaxslar.

b) *huquqbuzarlikdan jabrlanish ehtimoli bo'lgan shaxslar:* parvarishga muhtoj yolg'iz keksalar; nogironligi bo'lgan va og'ir kasallikka chalingan shaxslar.

Profilaktika (katta) inspektori ijtimoiy profilaktika obyektlaridan spirtli ichimliklar, giyohvandlik vositalari, psixotrop yoki inson aql-irodasiga ta'sir etuvchi boshqa moddalarga qaram bo'lib qolgan shaxslar; qimor va tavakkalchilikka asoslangan boshqa o'yinlarga ruju qo'ygan shaxslar; g'ayriijtimoiy xulq-atvorli shaxslar; jazoni ijro etish muassasalaridan qaytgan va profilaktik hisobda turgan shaxslar; qarovsiz va nazoratsiz qolgan voyaga yetmaganlarning turmush tarzi, xulq-atvori, oilaviy sharoiti va kasbiy layoqatini o'rganadi, hokim yordamchisi

tomonidan ularni kasb-hunar va tadbirkorlikka o'qitish hamda bandligini ta'minlash bo'yicha zarur choralar ko'rilishida yordam beradi.

Xulosa. Jazoni ijro etish muassasasidan ozod etilgan shaxslar turli ijtimoiy yordamga muhtoj aholining boshqa barcha toifalaridan farqli o'laroq, ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jinoiy jazoni o'tagan shaxslar, *birinchidan*, ko'p hollarda ushbu yordamni olmaydilar, *ikkinchidan*, ularga allaqachon tanish bo'lgan ijtimoiy muhitdan unga moslashishni talab qiladigan boshqa muhitga utishga, ular o'tmish bilan bog'liq muayyan qiyinchiliklarni boshdan kechiradilar, *uchinchidan*, ozodlikdan mahrum qilish, ayniqsa, uzoq muddatga mahkumlarni qarindoshlari bilan ijtimoiy foydali aloqalarni yaqindan saqlash imkoniyatidan mahrum qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. <https://www.uzembassy.uk/news/1182?language=uz>
2. O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (14.05.2014)// <https://lex.uz/docs/2387357>
3. Zaripov Z.S., Ismailov I. Kriminologiya: darslik. – T., 1996. – B. 173.
4. Martinenko O.A. Determinatsiya i preduprezhdeniye prestupnosti sredi personala organov vnutrennix del Ukraini: Monografiya. – X., 2005. – S. 39.
5. Muxtorov J.S. Ichki ishlar idoralari profilaktika xizmatlari tomonidan jinoyatlarning oldini olishni ta'minlash: Yurid. fan. nomzodi dis. – T., 2009. – B. 27.
6. O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (14.05.2014)// <https://lex.uz/docs/2387357>
7. Ziyodullayev M. "Ichki ishlar organlarining tayanch punktlarini boshqarishni takomillashtirish" dissertatsiya (DSc) 20-b 2019-yil
8. Радко Т.Н., Толстик В.А. Функции права: Монография. – Нижний Новгород: Нижегородская высшая школа МВД РФ, 1995. – С. 26.
9. Жильский Н.Н. Органы внутренних дел в государственном механизме обеспечения общественного порядка и безопасности граждан (организационно-правовой анализ) : дисс... д-ра юрид. наук. – Санкт Петербург, 2000. – С. 88.
10. O'zR Prezidentining "Ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'linmalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2896-son (18.04.2017 y.) qarori bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Huquqbuzarliklar profilaktikasi bosh boshqarmasi to'g'risidagi Nizomda HPBBning funksiyalari sifatida uning asosiy vazifalari ijrosini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar belgilab berilgan//<https://lex.uz/ru/docs/3175732>
11. O'zbekiston Respublikasi IIV huzuridagi jazoni ijro etish departamenti tahliliy ma'lumotnomasi.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlarining faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini, fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlashda ularning mas'uliyatini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5005-sonli (10.04.2017) farmoni//<https://lex.uz/docs/3159827>
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki ishlar organlarining ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lgan jazolarni ijro etish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3200-son (11.08.2017) qarori//<https://lex.uz/docs/3309651>
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jinoyat-ijroiya qonunchiligini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4006-son (07.11.2018) qarori//<https://lex.uz/uz/docs/4045443>
15. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq jazolarni ijro etish muassasalarining faoliyati samaradorligini ta'minlash bo'yicha

- tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi 128-son (05.03.2020) qarori//<https://lex.uz/ru/docs/4756536>
16. O'zbekiston Respublikasi IIV huzuridagi jazoni ijro etish departamenti tahliliy ma'lumotnomasi.
17. O'zbekiston Respublikasi IIV huzuridagi Jazoni ijro etish departamenti tahliliy ma'lumotnomasi.
18. Чириков А.Г. Подготовка сотрудников уголовноисполнительной системы к обеспечению личной безопасности (психолого-педагогическая составляющая). Автореферат. дисс. канд. педагог. наук (13.00.08). 2004. –с. 25.
19. O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida" O'RQ-371-son (14.05.2014)// <https://lex.uz/docs/2387357>
20. Энциклопедия современной юридической психологии / Под общей редак. проф. А.М. Столяренко, 2002 г. / (Эл. Манба). – Режим доступа: – URL: <http://determiner.ru/dictionary/993> (мур. вақти: 18.03.2017).
21. Павловский А. Профилактика правонарушений на новых основах / (Эл. Манба). URL: <http://statut.by/lichnyi-jurist/13-respect-law/624> (мур. вақти: 18.03.2017).
22. Зиёдуллаев М.З. Профилактика инспекторларининг ҳуқуқбузарликларнинг якка тартибдаги профилактикаси бўйича фаолияти // ЎзР ИИБ Академиясининг ахборотномаси. – 2017. – № 4. – Б. 43.
23. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirining 2017-yil 25-avgustdagi 191-son buyrug'i
24. O'zbekiston Respublikasi IIV huzuridagi Jazoni ijro etish departamenti tahliliy ma'lumotnomasi.
25. IIV tahliliy ma'lumotnomasi
26. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-27-son (29.11.2021) farmoni//<https://lex.uz/uz/docs/5749291#5749827>
27. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Obod va xavfsiz mahalla" tamoyili asosida mahallalarda ijtimoiy profilaktika tizimi samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 801-son (30.11.2024) qarori// <https://lex.uz/uz/docs/7243832>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).